POLITISK KRONIK

UDLANDET

Juli 1954

1. – Lederen af den republikanske gruppe i det amerikanske senat, Knowland, udtaler, at han vil forlade sin post og sætte alt ind på at få U.S.A. til at udtræde af F.N., hvis Pekingregeringen anerkendes.

2. – Forbundskansler Adenauer udtaler, at en fransk forkastelse af europahærtraktaten må indebære oprettelsen af en national tysk hær.

I Guatemala aftales våbenstilstand mellem oberst Armas og oberst Monzon, der bliver chef for en provisorisk regeringsjunta. Regeringens mål er kamp mod kommunismen og en ny forfatning.

3. – Det franske udenrigsministerium meddeler, at Adenauers udtalelser d. 2/7 ændrer grundlaget for det planlagte møde mellem kansleren og udenrigssekretær de Beaumont. Mødet udskydes.

Våbenstilstandsforhandlinger indledes mellem medlemmer af den franske og den viet-minhske stab.

Det franske socialistiske partis kongres udtaler sin støtte til europahærtraktaten.

5. – De franske styrker i Tunis forstærkes. Ministeriet afskediges og regeringens førelse overdrages administrationens ledere.

6. – Den provisoriske regeringsjunta i Guatemala annullerer den tidligere regerings udstykningslove.

8. – Der opnås en aftale om udveksling af syge og sårede krigsfanger i Indokina.

I en note til den persiske regering hævder Sovjetunionen, at vestmagterne forsøger at drage Persien ind i en antirussisk blok.

Den engelske regering protesterer overfor Yemen mod væbnede episoder ved grænsen til Aden.

Den amerikanske udenrigsminister Foster Dulles udtaler, at U.S.A. i givet fald vil anvende veto mod Peking-regeringens optagelse i F.N.

Benelux aftaler fri indbyrdes kapitaloverførsel.

Den midlertidige regeringsjunta vælger oberst Armas til præsident for Guatemala.

11. – Den amerikanske udenrigsminister Foster Dulles afslår overfor Mendés-France at vende tilbage til Genèvekonferencen, da han ikke er overbevist om kommunisternes forhandlingsvilje.

12. – Landbrugskonferencen i Paris, hvor 15 vesteuropæiske stater foruden Grækenland og Tyrkiet deltager, overgiver et fransk forslag om oprettelse af et fælles landbrugsmarked („den grønne plan") til O.E.E.C.

Churchill aflægger rapport overfor underhuset om sine samtaler med præsident Eisenhower 23/6–28/6. Han udtaler sin støtte til den vesttyske genoprustning og en østasiatisk antikommunistisk blok, men ud-

taler samtidig sit ønske om snarlig våbenstilstand i Indokina, om Peking-regeringens optagelse i F.N. og en fredelig „sameksistens". På en forespørgsel fra Attlee svarer han, at han er positivt indstillet til en stormagtskonference på højt plan, men at tidspunktet spiller en afgørende rolle.

13. – Den norske udenrigsminister Lange protesterer mod russiske diplomaters forbindelse med spionen Asbjørn Sunde.

14. – På et møde i Paris enes Dulles, Eden og Mendés-France om, at U.S.A. skal repræsenteres ved Genèvekonferencen af viceudenrigsminister Bedell Smith.

Foster Dulles erklærer, at U.S.A. og England vil give Vesttyskland fuld suverænitet, selv om europahærtraktaten forkastes i den franske nationalforsamling.

16. – O.E.E.C.s råd afslutter et to-dages møde om genoprettelsen af den frie valutakonvertibilitet. Formanden, den engelske finansminister Butler, udtaler, at valutaernes ombyttelighed må gå hånd i hånd med en frigørelse af verdenshandelen.

17. – Theodor Heuss genvælges til præsident for den tyske forbundsrepublik for 5 år.

En handelstraktat for 1956–60 underskrives mellem Finland og Sovjetunionen.

20. – U.S.A.s State Department meddeler, at de engelsk-amerikanske forhandlinger om Sydøstasiens forsvar er afsluttet.

21. – Våbenstilstanden for Indokina underskrives i Genève. – Viet-Nams område nord for en linje nær den 17. breddegrad overdrages Viet-minh, til gengæld skal begge parter rømme de enklaver, de holder besat i modpartens område. Viet-minh skal rømme Laos og Cambodia. Ingen fremmede baser må oprettes i Viet-nam, Laos eller Cambodia; de franske baser vil dog ikke blive betragtet som fremmede; men beredskabsstyrkerne her skal nedskæres. En kommission bestående af repræsentanter for Indien, Canada og Polen med en inder på formandspladsen skal overvåge overholdelsen af våbenstilstanden. Fællesvalg skal afholdes over hele Viet-nam 20/7 1955. Viet-nams delegation tager straks afstand fra aftalen; de kræver tilbagetrækning af alle fremmede tropper, våbenstilstand i de givne positioner og administrationen af hele landet overdraget til Viet-nams regering. Præsident Eisenhower udtaler, at overenskomsten indeholder punkter, U.S.A. ikke billiger, men hovedsagen er, hvorledes den kommer til at virke i praksis.

22. – Mendés-France anbefaler den franske nationalforsamling at ratificere våbenstilstanden for Indokina. Han påpeger, at den fremdeles tillader Frankrig at spille en rolle i Østen, og at Viet-Minh har lovet at respektere franske rettigheder i deres område.

Det vesttyske socialdemokratis kongres forkaster europahærtraktaten. Genoprustning kan kun tilstedes, hvis der samtidig tages skridt til Tysklands genforening og udvidet parlamentarisk kontrol med militæret.

Det meddeles i Bonn, at chefen for „Forbundskontoret til beskyttelse af forfatningen" dr. John er forsvundet under et ophold i Berlin.

Østrig anmoder de 4 besættelsesmagter om at oprette en 5-magts kommission med østrigsk deltagelse for at diskutere afvikling af besættelsen.

23. – To amerikanske militærmaskiner, der deltog i eftersøgningen af den nedskudte engelske passagermaskine ved Hainan, bliver – hævdes det i U.S.A. – angrebet af kinesiske maskiner, men skyder dem ned.

En civil engelsk maskine, der var på vej til Hong-Kong, nedskydes ud for øen Hainan af maskiner tilhørende den kinesiske folkerepublik.

Den franske nationalforsamling godkender våbenstilstanden i Indokina med 471 stemmer mod 14.

Den indiske regering erklærer, at en ind-

lemmelse af de franske og portugisiske områder i Indien står på dens program.

Dr. John (se 22/7) oplyser over den østtyske radio, at han har frivilligt forladt Vesttyskland, hvor neo-nazismen breder sig, for uhindret at kunne arbejde på Tysklands genforening.

24. – I enslydende noter til England, Frankrig og U.S.A. besvarer Sovjetunionen disse magters note af 7/5. Vestmagternes afvisning af den russiske plan for en europæisk sikkerhedstraktat og deres militære forberedelser viser, at deres ønsker om afspænding ikke er alvorlig ment. Sovjetunionen er dog stadig villig til forhandling og tilføjer et forslag om verdenshandelens liberalisering.

England protesterer i Peking over nedskydningen 23/7 (s.d.).

25. – Amerikanske militærmaskiner nedskyder ud for øen Hainan to patruljemaskiner tilhørende Pekingregeringen.

26. – Peking-regeringen udtrykker overfor England sin beklagelse af nedskydningen d. 23/7 og tilbyder erstatning.

Handelsminister Thorneycroft meddeler, at U.S.A. og England ved fælles overenskomst har nedskåret antallet af varegrupper – de „strategisk vigtige varer" –, der var underkastet eksportforbudet til østblokken med 1/3.

27. – Peking-regeringen protesterer overfor U.S.A. i anledning af nedskydningen 25/7.

Portugal protesterer overfor den indiske regering mod nationalistiske inderes demonstrationer i de portugisiske kolonier.

U.S.A. protesterer overfor Peking-regeringen i anledning af nedskydningen 23/7. Den engelske maskine medførte også amerikanske borgere.

Den ægyptiske premierminister Nasser og den engelske krigsminister Head underskriver i Cairo en traktat om Suezkanalzonen for 7 år. Det engelske militær rømmer zonen, men i tilfælde af krig i den nære Orient skal basen atter stå åben for engelsk militær.

28. – I en tale til den amerikanske kongres udtaler Sydkoreas præsident, Syngman Rhee, at U.S.A. bør stille flåde og luftvåben til rådighed for et asiatisk angreb på det kommunistiske Kina, så man kan få en ende på den „ukloge våbenstilstilstand".

Den engelske minister Hopkinson meddeler i Underhuset, at regeringen inden længe vil fremlægge et forfatningsudkast for Cypern, der vil give øen udvidet selvstyre.

29. – Det engelske Underhus ratificerer traktaten om Suez med 257 stemmer mod 26. Mindretallet, der er rent konservativt, tager skarp afstand fra regeringens politik.

Peking-regeringen afviser U.S.A.s protest i anledning af ildkampen ved Hainan 25/7. Det meddeles, at de amerikanske krigsskibe, som har deltaget i eftersøgningen af overlevende fra den engelske maskine, der blev skudt ned 23/7, vil forblive i det sydkinesiske hav „for alle eventualiteters skyld".

Ærkebispen af Cypern opfordrer befolkningen til at holde fast ved kravet om en forening med Grækenland.

30. – General de la Tour du Moutin afløser Voizard som fransk generalresident i Tunis.

Præsident Eisenhower og Syngman Rhee erklærer i et fælleskommuniqué, at de vil arbejde for Koreas genforening efter F.N.s retningslinjer.

31. – Indien meddeler i en note til den portugisiske regering, at fortsat voldsanvendelse mod de „fredelige frivillige", der demonstrerer for de portugisiske områders indlemmelse i Indien, vil få alvorlige følger.

Ved et kort besøg i Tunis erklærer Mendés-France overfor beyen sin beredvillighed til at give Tunis indre autonomi. Hvis terrorismen fortsætter vil Frankrig tage energiske skridt herimod.

August 1954

2. – Grækenland og Jugoslavien træffer overenskomst om anlæg af forsvarslinjer langs grænserne til Bulgarien og Albanien.

Det østtyske indenrigsministerium meddeler, at en række vestlige agenter frivilligt har overgivet sig til politiet. Deres oplysninger har atter ført til pågribelse af flere medlemmer af amerikanske og vesttyske spionageorganisationer.

Det amerikanske senat vedtager loven om økonomisk hjælp til udlandet, men nedskærer bevillingen med ½ milliard $. Hvis Frankrig og Italien ikke ratificerer europahærtraktaten vil hjælpen til disse to lande bortfalde.

4. – I en note til England, Frankrig og U.S.A. foreslår Sovjetunionen 4 magtsforhandlinger på ministerplan i August eller September efter retningslinjerne, der er givet i tidligere noter (se 24/7).

5. – Der rettes et attentat mod den oppositionelle brasilianske pressemand Senor Lacerda.

Det meddeles, at Persien og 8 udenlandske oliefirmaer er nået til enighed om en 25-årig kontrakt. Firmaerne, der repræsenterer engelske, amerikanske, hollandske og franske interesser, får adgang til produktion og raffinering gennem to datterselskaber, hvis ledelse den persiske regering får en vis indflydelse på. Anglo-Iranian Oil får 40 % af kapitalen i datterselskaberne og erstatning for nationaliseret ejendom.

6. – Dr. Adenauer udtaler, at dr. Johns påstande om hemmelige aftaler mellem U.S.A. og forbundsrepublikken er grebet ud af luften (se 23/7).

Den engelske regering besvarer den østrigske note af 22/7 positivt.

7. – Beyen af Tunis godkender en regering bestående af 4 medlemmer af Neo Destourpartiet, en socialist of 4 uafhængige. De franske ministre for finans, undervisning og offentlige arbejder forbliver foreløbig.

8. – I en note til den indiske regering foreslår Portugal, at observatører, udpeget af de to magter, skal sendes til de portugisiske områder i Indien for at optage rapport om uroligheder.

9. – Unionen mellem Holland og Indonesien ophører.

U.S.A. og Frankrig besvarer den østrigske note af 22/7 positivt.

Jugoslaviens, Grækenlands og Tyrkiets udenrigsministre underskriver en alliancetraktat for 20 år. Det er en udvidelse af 1953-traktaten og indebærer, at et angreb på et af landene skal betragtes som et angreb på dem alle. I tilfælde af krise i verdenssituationen vil de konferere indbyrdes.

10. – Mendés-Frances langtidsprogram for sanering af den franske økonomi vedtages af Nationalforsamlingen med 362 stemmer mod 90.

Indien accepterer Portugals forslag af 8/8 om observatører og foreslår, at de snarest udpeges ved et portugisisk-indisk møde.

11. – Voldsomme demonstrationer mod den brasilianske regering i anledning af attentatet d. 5/8 medfører, at politichefen udskiftes med en officer.

Den kinesiske „folkeregerings centrale råd" godkender Chou En-lais rapport om „beslutsom aktion for at befri Formosa".

12. – Den russiske regering afslår den østrigske anmodning af 22/7, men besættelsesmagternes Wien-ambassadører bør i samråd med repræsentanter for den østrigske regering diskutere uløste problemer i den østrigske fredstraktat.

14. – Det franske ministerråd vedtager visse modifikationer i europahærtraktaten, som skal forelægges de øvrige underskrivere. Mendés-France udtaler, at valget står mellem europahæren og en ukontrollabel tysk genoprustning. 3 gaullistiske ministre forlader kabinettet mens 3 andre forbliver.

16. – I en tale til den engelske labourdelegation, der under Attlees ledelse gæster Peking, udtaler Chou En-lai sin tillid til „den fredelige sam-eksistens".

17. – F.N.s overkommando i Korea kræver udlevering af 2840 krigsfanger, som man påstår kommunisterne tilbageholder.

18. – En talsmand for Peking-regeringen udtaler, at trods embargoen på „strategisk vigtige varer" har Kina kunnet importere „metaller, stål, maskiner og tungt udstyr" fra Vesteuropa på engelske skibe.

Det amerikanske forsvarsministerium meddeler, at divisioner vil blive trukket bort fra Sydkorea i de næste måneder. Den sydkoreanske premierminister Pyum Yung Tai erklærer, at nyheden afføder „ubehag og skuffelse". For hver division, der trækkes tilbage, bør der opstilles 3 sydkoreanske.

19. – I Bruxelles fremlægger Méndes-France de franske ændringsforslag til europahærtraktaten for de øvrige 5 deltagernationer (se 14/8). Enhver magt skal kunne udtræde af hæren, dersom de engelsk-amerikanske styrker i Tyskland reduceres eller hvis Tyskland genforenes. Den overnationale myndigheds beføjelser skal indskrænkes de første 8 år, medens alle tyske og kun få franske styrker kommer til at stå i hæren.

I tre af Sydafrikas fire provinser vinder det nationalistiske parti store sejre ved provinsrådsvalgene. Partiet er under valgkampen gået stærkt ind for „apartheid".

Fra Peking meddeles, at nationalistiske styrker fra Formosa under dækning af amerikanske luft- og flådeenheder har rettet et angreb mod provinsen Chekiang.

Det engelske transportministerium benægter, at engelske skibe skulle have ført „strategisk vigtige varer" til den kinesiske folkerepublik (se 18/8).

Den amerikanske kongres vedtager en lov, der fratager det kommunistiske parti dets rettigheder som „juridisk person". Kommunister skal under strafansvar lade sig indregistrere hos myndighederne.

20. – Den græske premierminister Papagos anmoder F.N. om at sætte kravene fra Cyperns nationalister om en løsrivelse fra England på generalforsamlingens dagsorden. Voldsomme antiengelske demonstrationer bryder ud flere steder i landet.

22. – 6-magtskonferencen om europahæren (se 19/8) ophører uden resultat.

24. – Saars premierminister, Hoffman, forhandler i Paris med repræsentanter for den franske regering. Begge parter understreger deres vilje til snarest at finde en „europæisk løsning" af Saar-problemet.

Den brasilianske præsident Vargas begår selvmord umiddelbart efter at have forladt præsidentposten for 3 måneder. Krisen står i forbindelse med attentatet d. 5/8, som er forøvet af medlemmer af præsidentens livvagt. I Vargas' sted indtræder vicepræsident Filho, der straks udnævner en af ophavsmændene til Vargas' afgang, Eduardo Gomes, til luftfartsminister.

25. – Den østtyske regering offentliggør et brev fra præsident Pieck til den franske præsident Coty. Det advarer nationalforsamlingen mod at ratificere europahærtraktaten. Den polske regering foreslår Frankrig en defensiv alliancetraktat med en gensidig forpligtelse til at arbejde for bl. a. en fredelig genforening af Tyskland.

26. – Hr. Schmidt-Wittmack, kristeligdemokratisk medlem af Hamburgs landdag, der er flygtet til Østtyskland, bekræfter dr. Johns påstande af 23/8 og hævder, at det ved hemmelige aftaler mellem Vesttyskland og NATO-hovedkvarteret er besluttet at fordoble antallet af tyske divisioner, der er fastsat i Europahærtraktaten.

Det brasilianske politi meddeler, at ca. 100 kommunister og andre, der vides at have støttet afdøde præsident Vargas, er arresteret.

27. – Den franske nationalforsamling giver sin tilslutning til regeringens nordafrikanske politik.

28. – Den afgørende debat om europahærtraktaten indledes i den franske nationalforsamling. Rapportører for 7 udvalg tilråder forkastelse.

29. – Mendés-France aflægger rapport til nationalforsamlingen om forhandlingerne i Bruxelles 19/8–22/8. Frankrigs stilling var – siger han – „pinagtig og ydmygende". Regeringen vil stå neutral i debatten og ikke gøre sagen til et tillidsspørgsmål.

30. – Den franske overstkommanderende og generalkommissær i Indokina, general Ely, udtaler, at Frankrig pr. 31/12 dette år vil give Viet-nam autonomi i lighed med Laos og Cambodia. Desuden vil Viet-nam modtage økonomisk og militær hjælp fra Frankrig.

Det meddeles, at Kina har åbnet Manchuriets havneby Dairen for japanske handelsskibe.

Ved en procedureafstemning forkastes europahærtraktaten i den franske nationalforsamling med 319 stemmer mod 234, 43 afholder sig fra at stemme. Det socialistiske partis eksekutivkommitté ekskluderer straks 3 ledende medlemmer af partiet for ikke at følge partiparolen om at give traktaten deres stemme.

September 1954

2. – Den engelske regering overrækker Mendés-France et forslag til en konference mellem de seks europahærstater og med deltagelse af U.S.A. og England. Formålet er en fornyet drøftelse af Vesttysklands genoprustning. Planen meddeles tillige dr. Adenauer.

Den engelske regering meddeler officielt, at et planlagt flådebesøg i græske havne er aflyst p.gr. af den sidste tids antiengelske demonstrationer. (se 20/8).

4. – Dr. Adenauer udtaler sig bittert mod den franske nationalforsamlings beslutning af 30/8. Forhandlinger om Vesttysklands fulde suverænitet er optaget med U.S.A. og England, men en fremtidig politik må og skal bygge på en forståelse med Frankrig.

Forhandlinger om Tunis' fremtid åbnes i Carthago mellem repræsentanter for den franske og tunesiske regering.

En amerikansk patruljemaskine nedskydes af russiske jagere over det japanske hav et stykke fra den sibiriske kyst.

5. – Peking meddeler at 7 kinesiske divisioner vil blive trukket bort fra Korea i løbet af to måneder.

U.S.A. protesterer overfor den russiske regering i anledning af den „formålsløse og uprovokerede" nedskydning d. 4/9. Den russiske regering protesterer mod „krænkelsen af Sovjets grænse".

6. – Repræsentanter for England, U.S.A., Frankrig, Siam, Australien, New Zealand, Pakistan og Philippinerne åbner i Manila en konference for at diskutere en syd-østasiatisk forsvarstraktat. – Foster Dulles udtaler, at konferencen må undgå at pådrage sig beskyldninger for kolonialisme.

Præsident Eisenhower meddeler, at U.S.A. har truffet aftale med en række lande om at samarbejde om en fredelig anvendelse af atomkraften.

8. – Manila-konferencen (se 6/9) vedtager en defensiv alliancetraktat, der gælder „hele det syd-østasiatiske område"; men som ikke omfatter Japan eller Formosa. Laos, Cambodia og Viet-nam syd for d. 17. breddegrad (se 21/7) indbefattes udtrykkeligt. I et særligt „Pacific Charter" udtaler signatarerne deres vilje til at respektere folkenes selvbestemmelsesret og samarbejde for en højere levestandard.

9. – Præsident Eisenhower meddeler, at U.S.A.s overskudslagre af landbrugsprodukter vil blive bortsolgt, uden at verdensmarkedsprisen derved vil blive trykket. U.S.A. vil også søge at forøge forbruget i underudviklede områder.

10. – Den franske regering beslutter at nedsætte priserne på råstoffer og elektricitet, at forøge liberaliseringsprocenten og at stille midler til rådighed for en forbedring af rentabiliteten.

I enslydende noter besvarer England, Frankrig og U.S.A. de russiske noter af 24/7 og 4/8. Man erklærer sig fremdeles villig til at medvirke til en afspænding, men under tidligere fremførte betingelser: frie valg over hele Tyskland som forberedelse til en genforening af landet, russisk godkendelse af Østrigs fredstraktat og almindelig nedrustning under betryggende international kontrol.

I F.N.s krigsfangekommission kræver den vesttyske, italienske og japanske delegerede, at Sovjetunionen skal udlevere krigsfanger og civile, der stadig tilbageholdes.

11. – Eden konfererer i Brüssel med Beneluxlandenes udenrigsministre om tysk genoprustning.

13. – Adenauer og Eden afslutter en konference i Bonn med at udtale deres enighed om, at Vesttyskland må medtages i det vestlige forsvarssamarbejde og at en fransk-tysk forståelse må opnås.

14. – Den italienske og engelske udenrigsminister udsender efter en kort konference i Rom et fælles kommuniqué, hvori de udtrykker deres vilje til at finde en vej til større samling af Europa indbefattet Vesttyskland og med „Englands fulde deltagelse".

Det engelske krigsministerium meddeler, at commonwealth-styrkerne i Korea vil blive reduceret til $^1/_3$ i løbet af et halvt år.

15. – På „Transvaals nationale partis" kongres udtaler Sydafrikas premierminister dr. Malan, at partiets mål er oprettelsen af en republik.

1100 delegerede træder sammen til den første „alkinesiske folkekongres" i Peking bl. a. med deltagelse af Dalai og Panchen Lama. Mao Tse-tung indvarsler en industrialisering gennem „flere femårsplaner".

16. – Mendés-France og Eden afslutter et todages møde med et kommuniqué, der udtaler, at man vil arbejde for en „europæisk enhed, hvori England vil deltage uden forbehold". De har også drøftet de former under hvilke Vesttyskland kan inddrages i det vestlige samarbejde.

17. – Foster Dulles og Adenauer afslutter et kort møde i Bonn. Vesttyskland bør „så hurtigt som muligt" have „fuld ligestilling i et kollektivt sikkerhedssystem".

19. – Fra Peking meddeles, at det østlige Kinas „befrielseshær" indkaldes med henblik på en befrielse af Formosa. Bombardementet af Quemoy fortsætter.

20. – Den „al-kinesiske folkekongres" vedtager en ny forfatning, der indledes med de almindelige sovjettiske principper. Kongressen, der vælges ved almindelig stemmeret for fire år, er „statsmagtens højeste organ". Den træder sammen een gang årlig, men kan også indkaldes af et permanent udvalg, den selv vælger.

Mendés-France udtaler til Europarådets rådgivende forsamling, at en optagelse af Tyskland og Italien i Brüsseltraktaten må forudsætte oprettelsen af en overstatslig myndighed, der kan overvåge, at medlemmernes oprustning ikke overskrider en vis grænse. Også England må deltage i systemet.

Cyperns tyrkiske befolkning kræver, at øen skal forblive under engelsk administration, som er den bedste beskyttelse for de nationale mindretal.

Det indiske folkekammer indlemmer formelt den tidligere franske koloni Chandernagore i Indien.

Den franske general-resident i Marokko, Lacoste, meddeler, at et råd, der afspejler alle politiske afskygninger skal oprettes for at diskutere reformer. Han bebuder desuden, at der vil blive givet tilladelse til oprettelse af fagforeninger.

21. – På F.N.-generalforsamlingens første dag rejser Vyshinsky krav om Pekingregeringens anerkendelse. Forslaget fjernes

fra forsamlingens dagsorden med 43 stemmer mod 11.

Pakistans nationalforsamling vedtager et forfatningstillæg, der indskrænker generalguvernørens beføjelser. Premierministeren udtrykker håbet om, at landet bliver republik 1/1 1955.

23. – Sydafrikas forsvarsminister, Erasmus, udtaler, at Englands rømning af Suez nødvendiggør en forsvarspagt mellem områderne syd for Equator.

Den ægyptiske regering fratager en række ledende medlemmer af „Det muhammedanske broderskab" deres ægyptiske statsborgerskab p.gr. af „statsfjendtlig virksomhed".

Den græske delegerede ved F.N. – Kyron – fremfører Cypern-problemet (se 20/8) i generalforsamlingen og kræver selvbestemmelsesret for øen. Englands delegerede – Selwyn Lloyd – afviser kravene som indgreb i Englands suverænitet.

24. – Europarådets rådgivende forsamling henstiller til Londonkonferencen, at finde en form for gensidig kontrol med Europas væbnede styrker og våbenproduktion, at udvikle den europæiske militærs teknik og skabe en „form for europæisk politisk ledelse og demokratisk kontrol som England kan tilslutte sig".

26. – U.S.A.s noteudveksling med Sovjetunionen om Eisenhowers plan for en international atompulje offentliggøres. Sovjetunionen afviser ethvert samarbejde om civil anvendelse af atomenergien før dens militære brug er forbudt.

Det engelske labourpartis kongres åbnes i Scarborough. Bevanfløjens forslag om at tage afstand fra den syd-østasiatiske blok forkastes. Attlee udtaler, at Formosa bør tilbagegives Kina.

28. – Udenrigsministrene fra England, U.S.A., Frankrig, Italien, Benelux og Canada mødes i London for at drøfte Vesttysklands suverænitet og optagelse i det vestlige forsvarsfællesskab.

På labour-partiets kongres (se 27/9) stemmes Bevan ud af partiets udøvende udvalg. Kongressen støtter Vesttysklands genoprustning.

29. – På Londonkonferencen (se 28/9) udtaler Foster Dulles, at hvis der intet resultat opnås, kan han ikke råde præsidenten til at forny U.S.A.s militære løfter til Europa. Optagelsen af Tyskland i Bruxelles-traktaten skulle imidlertid være en vej ud af dødvandet. Eden lover, at England vil undlade at trække de styrker tilbage, man har stationeret på fastlandet, medmindre flertallet af Bruxellesmagterne ønsker det, eller hvis tropperne må bruges andetsteds.

Den indiske premierminister Nehru udtaler sig i parlamentet skarpt mod den sydøstasiatiske alliance (se 8/9), men erklærer samtidig, at de kommunistiske partiers udenlandske forbindelse er en trusel mod sikkerheden.

Vyshinsky fremlægger et nedrustningsprogram for F.N.s generalforsamling: forbud mod masseødelæggelsesvåben og reduktion på 50 % af alle væbnede styrker og militære forråd i løbet af et halvt eller et helt år. En international kontrolkommission skal overvåge gennemførelsen.

Oktober 1954

1. – Jugoslavien og Sovjetunionen afslutter en handelstraktat – den første siden 1949 – for tiden indtil 31/12 1954.

3. – 9-magtskonferencen i London vedtager en traktat, der giver Vesttyskland fuld suverænitet med enkelte forbehold p.gr. af den internationale situation. Italien og Vesttyskland optages i det vestlige forsvarssamarbejde indenfor Bruxellestraktatens rammer. Den tyske oprustning vil blive begrænset til 12 divisioner og en

taktisk luftstyrke, mens den militære produktion indskrænkes til „konventionelle våben". England og U.S.A. bekræfter deres tidligere løfter om støtte til samarbejdet.

5. – Repræsentanter for England, U.S.A., Italien og Jugoslavien når til enighed om Trieste-problemet. Det meste af zone A med byen og havnen tilfalder Italien, der skal opretholde frihavnen. Jugoslavien får zone B og et stykke af A. Den allierede besættelse hæves, og den italienske og jugoslaviske regering afgiver begge garantier for de nationale mindretals rettigheder.

6. – Under en tale i Øst-Berlin erklærer Molotov, at besættelsesmagterne snarest bør trække deres styrker tilbage fra Tyskland, således at der kan afholdes frie fælles-tyske valg. Europahærtraktatens forkastelse (se 30/8) har skabt basis for tilnærmelse mellem Øst- og Vesttyskland.

7. – Den europæiske organisation for atomforskning holder sit første møde i Genève.

Den vesttyske forbundsdag udtaler sin tillid til Adenauers udenrigspolitiske linje. Socialdemokraterne stemmer imod og Erich Ollenhauer udtaler, at partiet nok vil gå ind for et tysk forsvarsbidrag, men at de seneste russiske forslag (se 6/10) må åbne en vej for forhandlinger om en fredelig genforening af Tyskland.

9. – Den franske finansminister – Faure – udtaler, at regeringen agter at sænke kulpriserne for således at sætte industrien i stand til at betale den øgede arbejdsløn. Eksporten er i stadig vækst og regeringen vil pr. 1. november opfylde sit løfte til O.E.E.C., nemlig en 65 % liberalisering af udenrigshandelen.

Colombo-planstaternes rådgivende komité, der afholder møde i Ottava, meddeler at der i det forløbne år er anvendt over ½ milliard £ på Syd- og Sydøstasiens økonomiske udvikling. På mødet er Japan, Siam og Philippinerne blevet optaget.

11. – Vyshinsky udtaler i F.N.s nedrustningsdebat, at Sovjetunionen ikke lægger vægt på et omgående forbud mod atomvåben; han accepterer vestmagternes krav om gradvis nedrustning og foreslår, at den internationale komité til overvågelse af nedrustningen ikke skal være underkastet stormagtsveto i sikkerhedsrådet, men kun generalforsamlingens beslutninger.

I Peking afsluttes en konference mellem ledende kinesiske og russiske statsmænd. I et fælleskommuniqué udtales, at Formosa snarest bør vende tilbage til Kina og en konference indkaldes til drøftelse af Koreas genforening. Den kulturelle og handelsmæssige forbindelse med Japan må udvides. Desuden lover Sovjetunionen at give Kina Port Arthur tilbage 1/1 1955 og overdrage Kina den russiske andel i de „Forenede Sino-sovjet kompagnier". Kina vil modtage et lån på 520 mill. rubler. Endvidere lover Sovjetunionen at levere materiel til henved 300 fabrikker over en 5-årig periode.

12. – Den franske nationalforsamling giver Mendés-France et tillidsvotum i anledning af 9-magtsaftalerne (se 3/10). Der afgives 350 stemmer for, 113 imod medens 160 afholder sig fra at stemme.

13. – Canadas delegerede ved F.N. foreslår i generalforsamlingen, at underudvalget af repræsentanter for Canada, England, Frankrig, Sovjetunionen og U.S.A. skal mødes og udarbejde et udkast til en nedrustningsplan med hensyntagen til de indkomne forslag. England, Frankrig og U.S.A. støtter forslaget.

14. – I Delhi underskrives en indisk-kinesisk handelstraktat.

18. – Indiens premierminister Nehru og Viet-minhs leder, Ho Chi-Minh, mødes i Hanoi. De udtaler begge deres tillid til en fredelig udvikling i Indokina og til Indokinas selvstændighed.

19. – Forbundskansler Adenauer ankommer til Paris sammen med udenrigssekretær Hallstein og „forsvarsminister" Blank.

Ved et møde med Mendés-France drøftes fælles økonomiske og politiske problemer samt Saar.

Den indiske premierminister Nehru ankommer til Peking på et 12-dages besøg.

20. – Eden, Foster Dulles, Mendés-France og Adenauer mødes i Paris for at træffe aftaler om Vesttysklands suverænitet.

Efter en 6-dages regeringskrise danner Kekkonen ny finsk regering, en koalition af agrarer og socialdemokrater.

21. – Indien og Frankrig underskriver en traktat, der pr. 1/11 overdrager alle franske områder i Indien til den indiske regering.

22. – Det meddeles, at Sovjetunionen i F.N. har tilsluttet sig det canadiske forslag af 13/10 med visse mindre modifikationer.

23. – I Paris underskrives 4 traktatkomplekser: (1) en fransk-tysk aftale om Saar, (2) en amerikansk-engelsk-fransk-vesttysk protokol ang. den vesttyske forbundsrepubliks suverænitet, (3) 9-magtsaftalen om den vesteuropæiske union, (4) aftalen om Vesttysklands optagelse i Nato.

I sit svar på vestmagternes note af 10/9 foreslår den russiske regering en 4-magtskonference afholdt i november. Noten indeholder et skarpt angreb på Londonaftalerne.

I en tale ved et offentligt møde i Peking understreger den indiske premierminister Nehru Indiens og Kinas fælles skæbne i de forløbne år og fælles interesse i en ny ligevægt i Asien.

24. – Pakistans general-guvernør Ghulam Muhammed indfører undtagelsestilstand og opløser den lovgivende forsamling.

26. – F.N.s tremandsudvalg til undersøgelse af Sydafrikas raceproblemer afgiver rapport. Apartheidpolitikken betegnes som en trusel mod Sydafrikas internationale position og som en krænkelse af erklæringen om menneskerettighederne.

Mendés-France og Adenauer underskriver en traktat om øget fransk-tysk økonomisk samarbejde.

28. – I Genève åbnes den 9. konference af stater tilsluttet G.A.T.T. (General Agreement on Tariffs and Trade).

Den vesttyske kansler Adenauer besøger præsident Eisenhower i Washington.

29. – Efter flere dages voldsomme demonstrationer i Cairo mod det muhammedanske broderskab opløses det af regeringen.

31. – Den persiske regering forelægger parlamentet en lov, der fastsætter dødsstraf for medlemsskab af kommunistiske organisationer. Premierminister Zahedi opfordrer alle kommunister til at melde sig ud før det er for sent.

November 1954

1. – Den franske regering afsender 3 bataljoner faldskærmsjægere til Algier for at bekæmpe et voldsomt udbrud af terroristvirksomhed.

2. – F.N.s politiske komité vedtager mod østblokkens stemmer et forslag fra „komiteen til kollektive foranstaltninger". Forslaget giver retningslinjer for medlemslandenes pligter i tilfælde af et angreb på et medlemsland. Alle har pligt til hurtigst muligt at bidrage til forsvaret med militær, politisk eller økonomisk hjælp.

3. – Ved valget i U.S.A. vinder demokraterne flertallet i begge kongressens huse. I senatet sidder derefter 48 demokrater og 47 republikanere samt 1 uafhængig, i repræsentanternes hus 232 demokrater og 203 republikanere.

5. – Præsident Eisenhowers plan for et internationalt atomsamarbejde forelægges F.N.s generalforsamling. U.S.A. tilbyder at stille sine erfaringer indenfor den civile forskning til rådighed og foreslår oprettet en speciel organisation i tilknytning til

F. N. Denne organisation skal formidle overdragelsen af „spaltelige stoffer" fra nationer, der ejer sådanne, til dårligere stillede nationer. England og Canada støtter straks planen.

Der afsluttes en freds- og samarbejdstraktat mellem Japan og Burma.

7. – Australien, Belgien, Canada, England, Frankrig, U.S.A. og Sydafrika fremlægger et fælles forslag om atomsamarbejdet i F.N.; forslaget er en formulering af den amerikanske plan af 5. ds.

8. – Den japanske premierminister Yoshida forhandler i U.S.A. med udenrigsminister Foster Dulles og højtstående militære.

10. – Den nedadgående konjunktur i U.S.A. er – meddeler O.E.E.C. – standset i maj 1954. Da var arbejdsløshedsprocenten 5 og industriproduktionen sunket med 9 %. Udenrigshandelen var gået 13 % ned i værdi. Andet halvår af 1954 synes at vise svagt stigende konjunkturer.

11. – England og Polen afslutter en handelstraktat for resten af året. I en speciel traktat lover Polen at betale England 5,5 mill. £, dels som erstatning for nationaliseret engelsk ejendom, dels til dækning af Polens førkrigsgæld. Hele beløbet beregnes at være afbetalt i 1967.

Det engelske underhus godkender Parisaftalerne med 264 stemmer mod 4.

13. – Sovjetunionen indbyder alle europæiske lande – Spanien, Portugal og Vesttyskland indirekte – til en konference om europæisk sikkerhed i Moskva eller Paris 29/11. U.S.A. inviteres som observatør. Noten advarer kraftigt mod tysk genoprustning.

14. – Den argentinske præsident Peron lader en række katolske gejstlige arrestere; en enkelt anklages for højforrædderi.

Den ægyptiske regering og revolutionsrådet erklærer præsident Naguib for afsat. Han anklages for forbindelse med det muhammeddanske broderskab, hvis ledende medlemmer er under arrest.

17. – Der afsluttes en overenskomst mellem U.S.A. og Sydkorea; den sydkoreanske regering lover at stille militæret under F.N.s kontrol og til gengæld for finansiel hjælp at sanere landets økonomi.

18. – En fransk parlamentarisk kommission til undersøgelse af indo-kinesiske forhold udtrykker uro over udviklingen siden våbenstilstanden. Ifølge en rapport fra den deputerede Pineau opruster Vietminh, medens planlagte reformer i Syd-Viet-nam stadig udskydes.

20. – Den franske premier- og udenrigsminister Mendés-France afslutter en forhandling i Washington med udenrigsminister Foster Dulles.

22. – Den franske premierminister Mendés-France taler til F.N.s generalforsamling. Det russiske forslag til en europæisk sikkerhedskonference af 13 ds. er urealistisk, men en 4-magtskonference kan afholdes i maj 1955. Sovjetunionen kan vise sin forhandlingsvilje ved at gå ind på en østrigsk fredstraktat. Frankrig vil ikke modsætte sig et øst-europæisk forsvarssamarbejde efter samme retningslinjer, som dem, der er nedfældet i Paris-overenskomsten. Siden kan de to systemer afgive gensidige garantier.

Den russiske delegerede ved F.N., tidligere udenrigsminister Andrei Vyshinsky dør under sit ophold ved F.N.s hovedkvarter.

23. – En kinesisk militærdomstol afsiger fængselsdomme på mellem 4 og 20 års fængsel over 13 amerikanere. De dømte beskyldes for at have gjort et forsøg på i januar 1953 at trænge ind i Kina som spioner.

Premierminister Churchill udtaler, at han i 1945 har givet den engelske overkommando i Europa ordre til at genbevæbne de tyske soldater, hvis den russiske offensiv fortsatte udover den aftalte grænse.

26. – U.S.A. protesterer gennem den engelske udenrigstjeneste mod den kinesiske domstols kendelse d. 23 ds. De 13 fanger

stammer fra militærmaskiner nedskudt under krigshandlinger i Korea.

29. – En „europæisk sikkerhedskonference", der består af øst-europæiske stater, da Vesteuropa ikke har accepteret den russiske indbydelse d. 13/11 – mødes i Moskva.

Kejser Bao Dai afskediger Syd-Vietnams hærchef Nguyen Van Hinh.

De tre vestmagter besvarer i en fælles note de russiske noter af 23/10 og 13/11. Man afviser angrebene på Paris-aftalerne og beklager mangelen på konkret forhandlingsgrundlag i de russiske forslag. Der foreslås en fast aftale om en fredstraktat for Østrig, en klar fremstilling af det russiske syn på fællestyske valg, udveksling af synspunkter på andre europæiske problemer gennem diplomatiet og en 4-magts konference, når Paris-aftalerne er ratificeret. Skulle det vise sig hensigtsmæssigt kan der derefter indkaldes til en almindelig europæisk sikkerhedskonference.

December 1954

1. – Udenrigsminister Dulles meddeler, at U.S.A. har afsluttet en defensiv alliance med Chang Kai-shek til dækning af de øer, de nationalistiske styrker holder besat.

2. – Strijdom danner regering i Sydafrika. Regeringsskiftet betyder ikke nogen politisk ændring.

Den „europæiske sikkerhedskonference" i Moskva slutter sit møde med en erklæring om, at i tilfælde af Paris-traktaternes ratifikation vil de østeuropæiske lande samordne deres militær og styrke deres forsvars-potentiel.

Sovjetunionen afslutter en traktat med Persien og lover heri at ville betale sin krigstidsgæld.

Det amerikanske senat vedtager med 67 stemmer mod 22 en misbilligelse af senator Mc Carthy for i to tilfælde at have krænket senatsudvalg.

9. – I sit svar på vestmagternes note af 29/11 lægger Sovjetunionen skylden for en øgelse af spændingen på vestmagterne.

Lederen af det nydannede „Demokratiske parti" i Japan – Hatoyama – får flertal i parlamentet og danner regering i stedet for den afgåede Yoshida.

10. – F.N.s generalforsamling tager U.S.A.s klage over Kinas domme 23/11 over amerikanske fanger til følge. Generalsekretær Hammerskjöld anmoder den kinesiske regering om en forhandling i Peking om sagen.

15. – Surinam og de hollandske Antiller får selvstyre.

F.N.s politiske komité afslår at ville behandle den græske klage over englænderne på Cypern. (se 23/9).

16. – I en note til Frankrig truer den russiske regering med at opsige den fransk-russiske alliance af 1944, hvis Paris-aftalerne ratificeres.

17. – Den kinesiske premierminister Chou En-lai erklærer sig parat til at drøfte sagen om de dømte amerikanere med F.N.s generalsekretær (se 10/12). Han fastholder dog, at Kina har handlet med fuld ret og tilbuddet skal opfattes som et bidrag til „international afspænding".

20. – Den russiske regering meddeler England, at den vil opsige den engelsk-russiske alliance af 1942, dersom Paris-aftalerne ratificeres.

21. – I London underskrives en traktat mellem den europæiske kul- og stålunion og England. Der oprettes et fællesråd bestående af unionens ledelse og lige så mange – 4 – repræsentanter for den engelske regering.

Under et venskabsbesøg i Delhi taler den jugoslaviske præsident Tito til det samlede indiske parlament.

23. – Det jugoslaviske forbundsråd ophæver den parlamentariske immunitet for Dedijer, der er medlem af det kommunistiske partis centralkomité. Dedijer er under anklage for „fjendtlig propaganda". Han repræsenterer sammen med det tidligere ekskluderede komitémedlem Djilos et liberalt standpunkt.

29. – Premierministrene for de 5 Colombomagter – Burma, Ceylon, Indien, Indonesien og Pakistan – afslutter en to-dages konference i Bogor i Indonesien. Der udsendes et kommuniqué, hvor man foreslår en asiatisk-afrikansk konference sammenkaldt i april 1955. Formålet er diskussion af fælles problemer: racespørgsmål, kolonialisme m.m.

DANMARK

Juli 1954

2. – Nationalbankens nettotilgodehavender i udlandet er i juni formindsket med 119 mill. kr. til 23 mill. kr.

3. – Statsminister Hans Hedtoft udtaler, at Danmark til trods for nedgangen i nationalbankens valutabeholdning stadig har en betydelig valutarisk bevægelsesfrihed, og dementerer, at regeringen skulle have planer om kronesænkning. En tilpasning af den økonomiske politik til de ændrede forhold er fornøden, men der er ingen grund til panik.

Folketingsmand Jørgen Jørgensen (Lejre) udtaler, at det radikale venstres medvirken ved foranstaltninger til at rette landets økonomi op er betinget af, at kasernebyggeriet begrænses og den militære tjenestetid nedsættes.

Folketingets finansudvalg og Grønlandsudvalg vender hjem fra et 14 dages besøg i Grønland.

Den faste voldgiftsret idømmer Dansk Litografisk Forbund en bod på 15.000 kr. og Dansk Typograf-Forbunds Københavnsafdeling en bod på 50.000 kr. for overenskomstbrud i form af produktionsnedsættelser, arbejdsstandsninger, overarbejdsvægringer og affolkning.

5. – Handelsministeriet oplyser, at ministeriet i forbindelse med handelsforhandlingerne med Sovjetunionen har anmodet olieimportørerne om at undersøge mulighederne for at dække en del af Danmarks behov ved indkøb i Sovjetunionen.

Danmarks Sparekasseforening og Danske Bankers Fællesrepræsentation vedtager at ændre den hidtil gældende aftale om højeste indlånsrentesats således, at den kan forhøjes fra 4 ½ til 5 % for indskud med 6 måneders eller længere opsigelsesvarsel.

6. – Regeringen har sluttet kontrakt med det britiske Hawker Aircraft Ltd. om leverance af Hunterjagere til luftvåbenet til et beløb af 60 mill. kr.

7. – Regeringen giver partiformændene meddelelse om en række administrative foranstaltninger mod nedgangen i valutabeholdningerne. Den civile og militære bygge- og anlægsvirksomhed skal i resten af finansåret formindskes med ca. 120 mill. kr., hvoraf ca. 75 mill. kr. er besparelser for statskassen i kalenderåret 1954, og herudover skal der spares 75 mill. kr. på forsvarsbudgettet, som går ned fra 1065 til 940 mill. kr. Regeringen vil endvidere undersøge mulighederne for en nedsættelse af den militære tjenestetid. Desuden skærpes importrestriktionerne for personbiler og motorcykler, og der vil blive udbudt et nyt præmieobligationslån på 100 mill. kr. Det oplyses samtidig, at nationalbanken på den ene side begrænser tilsagn om genbelåning af bankernes byggelån og på den anden side har indledet forhandlinger med bankerne om en yderligere lettelse af adgangen til genbelåning af kredit til eksportproduktionen.

Nordisk Råd vil på sit møde i Oslo i

august behandle danske forslag om oprettelse af et „Nordens folkelige Akademi" og om tilvejebringelse af oversættelser til hovedsprogene af repræsentative værker indenfor de nordiske landes digtning.

11. – Udenrigsminister H. C. Hansen udtaler, at de nu iværksatte besparelser ikke er udtryk for en reduktion i den planlagte udbygning af forsvaret, men betyder en strækning over en længere årrække af visse anlægsarbejder og materielanskaffelser.

16. – Alkoholkommissionen af 1947 offentliggør sin betænkning.

17. – Retten i Thorshavn afsiger fængselsdomme over Sjóvinnubankins tidligere direktør (fhv. folketingsmand Thorstein Petersen), formand og revisor.

21. – Færdselsudvalget afgiver betænkning med forslag om ny motor- og færdselslov.

22. – Det meddeles, at forhandlingerne i Moskva om en ny handelsaftale mellem Danmark og Sovjetunionen er strandet på Sovjetunionens krav om, at Danmark i strid med sine forpligtelser overfor NATO med hensyn til eksport af strategiske varer til Sovjetunionen skulle levere 2 tankskibe. Såvel formændene for de ikke-kommunistiske partier som formændene for erhvervsorganisationerne har sluttet sig til regeringens standpunkt, at Danmark ikke kan imødekomme Sovjetunionens krav, og handelsdelegationen i Moskva er kaldt hjem. Udenrigsminister H. C. Hansen udtaler håbet om, at det skete kun er et intermezzo, og at der må være mulighed for samhandel mellem de to lande på grundlag af den bestående handels- og betalingsaftale, selv om forhandlingerne om kontingentlister er standset.

25. – Det meddeles, at den russiske gesandt J. Sysojew den 23. juli har overrakt udenrigsminister H. C. Hansen en erklæring, hvori det hævdes, at Sovjetunionen ikke har knyttet eller haft til hensigt at knytte politiske betingelser til underskrivelsen af handelsoverenskomsten, men at man fra dansk side ved at afslå at levere tankskibe søger at gøre spørgsmålet om handelen mellem USSR og Danmark til et politisk spørgsmål. Udenrigsminister H. C. Hansen udtaler, at den danske regerings standpunkt ikke er ændret efter denne seneste udtalelse fra Sovjetregeringen.

26. – Den danske gruppe i den nordiske parlamentariske komité for friere samfærdsel m. m. foreslår i en betænkning til regeringen, at de enkelte landes indenrigsporto i alle tilfælde kommer til anvendelse på internordiske breve på indtil 500 g, og at de indenrigske telegramtakster i Danmark, Norge og Sverige skal gælde også for telegrammer mellem disse lande.

28. – I anledning af henvendelser fra arbejderne på Burmeister & Wain og andre større værfter om en fornyet prøvelse af spørgsmålet om tankskibsleverancer til Sovjetunionen afholdes et møde i udenrigsministeriet med deltagelse af repræsentanter for skibsværfterne og en række fagforeningsledere. I en fællesudtalelse fra mødet hedder det bl. a., at de repræsenterede organisationer var enige om at yde regeringen fuld anerkendelse for dens positive holdning ved handelsforhandlingerne i Moskva, hvor Danmark har tilbudt skibsleverancer til et beløb på 107 mill. kr., medens de russiske ønsker om skibskøb inklusive tankbådene omfatter et beløb på 77 mill. kr., og at man står ganske uforstående overfor, at Sovjetunionen ved det politisk bestemte krav om levering af to tankskibe forhindrer gennemførelsen af en stærkt udvidet handelsaftale. På mødet fastslår udenrigsministeren, at der ingen mulighed er for levering af tankskibe, idet han samtidig oplyser, at regeringen under de internationale forhandlinger, der har fundet sted, er gået stærkt ind for lempelser i listerne over stategiske varer, der ikke må udføres til Østblokken.

Centralorganisationen af Metalarbejderes ledelse vedtager enstemmigt en udtalelse, der beklager, at Sovjetunionen ikke i øjeblikket har ment at kunne akceptere det

danske tilbud om skibsleverancer på 107 mill. kr. Der udtales tilfredshed med regeringens bestræbelser for at få lempet og afviklet de aftaler om leverancer til Østlandene, der er indgået mellem NATO-landene, men det erkendes, at Danmark må overholde aftalerne, og der gøres opmærksom på, at langt den største del af det arbejde, som er udført for udlandet på danske værfter, hidrører fra kunder i den vestlige verden.

29. – Det meddeles, at den danske regering i London har gjort forestillinger overfor den saudi-arabiske regering i anledning af dennes aftale med den græsk-argentinske skibsreder Onassis om fragtningen af olien fra Saudi-Arabien.

30. – Detailpristallet stiger 1 point til 379. Stigningen medfører ingen ændring i arbejderes og tjenestemænds dyrtidstillæg.

August 1954

5. – Regeringens forslag om at ændre den militære tjenestetid fra 18 måneder til 16 måneder plus to genindkaldelser à 30 dage forelægges i det udenrigspolitiske nævn, hvor det får tilslutning fra det radikale venstre, medens venstre og det konservative folkeparti ønsker den nuværende ordning bevaret. Den endelige afgørelse udsættes, til folketinget har haft lejlighed til at behandle spørgsmålet. – Af forsvarsminister Rasmus Hansens redegørelse fremgår, at regeringen i efteråret 1953, da den havde truffet sin beslutning om 18 måneders tjenestetid, blev stillet overfor et ønske fra NATO's øverste ledelse om genindkaldelser allerede i 1954, men at general Gruenther efter at have fået forelagt den nye plan har tilrådet regeringen at opretholde 18 måneders tjenestetid og indtil videre give afkald på genindkaldelser.

Handelsminister Lis Groes udtaler, at det inden længe vil være muligt at foretage en udvidelse af frilisten, således at hovedparten af de varer, som nu frit kan indkøbes i Vesteuropa, også vil kunne indkøbes frit i Amerika.

Landstingets sidste formand, landsretssagfører fru Ingeborg Hansen, afgår ved døden, 68 år gammel.

6. – I henhold til en overenskomst mellem Danmark, Norge og Sverige på den ene side og U.S.A. på den anden side skal et eller flere skandinaviske luftfartsselskaber, foreløbig for en prøveperiode på 3 år, være berettiget til at beflyve en rute fra Danmark, Norge og Sverige via Grønland til Los Angeles og retur. Et eller flere amerikanske selskaber vil kunne udøve tilsvarende rettigheder.

9. – Nordisk Råds 2. session åbnes i Oslo af fhv. statsminister Erik Eriksen, hvorefter rådet konstituerer sig med stortingspræsident Einar Gerhardsen som præsident og Erik Eriksen, altingsmand Sigurdur Bjarnason, Island, og professor Nils Herlitz, Sverige, som vicepræsidenter.

11. – Den vesttyske forfatningsdomstol i Karlsruhe fastslår, at bestemmelsen i den slesvig-holstenske valglov om, at et parti ikke kan få mandater i landdagen, med mindre det har opnået mindst 5 % af samtlige stemmer, også har gyldighed for Sydslesvigsk Vælgerforening (SSV). Det tilføjes, at den lovgivende myndighed har ret til at gøre undtagelser fra spærreregIen, men ikke er forpligtet dertil. – Ministerpræsident Lübke udtaler i anledning af kendelsen, at det efter det forestående valg til landdagen må undersøges, om og hvordan SSV-repræsentanter kan deltage i landdagens arbejde, hvis det ikke lykkes vælgerforeningen at få et mandat.

16. – På Dansk Textilarbejderforbunds kongres kræver formanden toldsatserne for tekstilvarer ført à jour og foranstaltninger mod dumping.

17. – Nordisk Råd vedtager at henstille

til regeringerne, 1) at de søger at lægge vilkårene til rette for oprettelsen af et fælles marked på så store områder som muligt, 2) at de klarlægger mulighederne for ensartethed i toldsatser og eventuelle restriktioner overfor ikke-nordiske lande og optager et arbejde for at afvikle toldafgifterne og handelsrestriktionerne ved de internordiske grænser i det omfang og i den takt, som anses for forenelig med de enkelte landes særlige forhold, 3) at de optager forhandlinger om konkrete samarbejdsopgaver og 4) at de giver ansvarlige organer til opgave at fremme og overvåge arbejdet. – Vedtagelsen sker med 43 stemmer, medens 9 (repræsentanterne for de norske partier med undtagelse af arbejderpartiet samt en repræsentant fra Island) afholder sig fra at stemme.

18. – Nordisk Råds 2. session slutter. Til denne session var indbragt ialt 35 sager, hvoraf 12 dog var meddelelser fra regeringerne om, hvad de havde foretaget sig i anledning af henstillingerne fra 1. session. Fra de 4 komiteer, hvortil sagerne henvistes, blev der til plenarforsamlingen afgivet 50 indstillinger, hvoraf 30 mundede ud i forslag til henstillinger. Udover henstillingerne vedtoges et forslag om ændringer i rådets forretningsorden.

20. – Regeringen beslutter at nedsætte et embedsmandsudvalg til at forberede gennemførelsen af Nordisk Råds henstillinger.

24. – Formanden for Nordisk Mineselskab, civilingeniør P. Kampmann, oplyser, at de hidtil lokaliserede bly- og zinkforekomster i Mestersvig i Grønland med de nuværende metalpriser har en værdi af 100 mill. kr., og at brydningen skønnes at kunne foretages på et rimeligt økonomisk grundlag.

26. – Danmark har officielt meddelt FN, at Grønland efter grundlovsændringen er en integrerende del af Danmark og ikke kan betragtes som et ikke-selvstyrende område, hvorfor man ikke længere føler sig forpligtet til at aflevere en årlig beretning til FN om forholdene i Grønland.

31. – På det nordiske udenrigsministermøde i Reykjavik den 30. og 31. august er der enighed om at støtte bestræbelserne for en udvidelse af antallet af medlemslande i FN og om ønskeligheden af, at Peking-regeringen inden for en nærmere fremtid kommer til at repræsentere Kina i FN. I anledning af den forestående drøftelse i FN af FN-pagten aftales at nedsætte udvalg i de enkelte nordiske lande med den opgave at belyse de forskellige sider af spørgsmålet og forberede en fælles nordisk linie.

September 1954

1. – I anledning af bladmeddelelser om, at regeringen har henvendt sig flere steder i udlandet for at opnå lån, men fået afslag, udtaler finansminister Kampmann, at der i den nuværende regerings tid ikke har været ført sådanne forhandlinger, og at de alene af den grund ikke kan være endt resultatløst.

2. – Nationalbankens balance pr. 31. august viser, at valutastillingen i sidste halvdel af august er forringet med 82 mill. kr.

4. – I et møde i statsministeriet mellem medlemmer af regeringen og repræsentanter for partigrupperne i folketinget (med undt. af den kommunistiske) gør økonomi- og arbejdsminister Krag rede for den økonomiske situation, og finansminister Kampmann skitserer regeringens planer, der i løbet af halvandet år skal trække en halv milliard kr. ud af forbruget ved besparelser på statsbudgettet og øgede statsindtægter. Partiernes repræsentanter ønsker ikke at gå ind i nogen egentlig drøftelse af regeringens planer, før forslagene er fremsat i folketinget, og regeringen anmoder derefter folketingets formand om at indkalde folketinget til møde den 9. september.

I minister Krags redegørelse for den økonomiske situation peges der på, at valutastillingen i de første 8 måneder af 1954 er forringet med 412 mill. kr., hvoraf 96 mill. kr. er medgået til nedbringelse af offentlig gæld, men at Danmark endnu råder over en dollarbeholdning på 700 mill. kr. og en trækningsret på den europæiske betalingsunion på 250 mill. kr.

9. – Finansminister Kampmann gør i folketinget rede for regeringens plan til bekæmpelse af nedgangen i valutareserverne. Planen omfatter 5 grupper af foranstaltninger: 1) besparelser for staten i 1955–56 på ca. 100 mill. kr., 2) skatte- og afgiftsforhøjelser, der i 1954–55 skal indbringe ca. 125 mill. kr. og det dobbelte i 1955–56, 3) begrænsning af den private bygge- og anlægsvirksomhed med ca. 125 mill. kr. i det kommende år, 4) begunstigelse af den private opsparing ved præmiering og 5) støtte til eksporten bl. a. gennem en udvidelse af eksportkreditordningen.

For indeværende finansår regnes der ikke med væsentlige besparelser udover de ca. 200 mill. kr., der blev besluttet i april og juli, og som bevirker, at der nu regnes med et overskud på statsbudgettet for 1954–55 på ca. 180 mill. kr. Ved disse besparelser er forsvarsbudgettet for 1954–55 blevet nedbragt med 160 mill. kr. til 940 mill. kr., og for det kommende finansår vil regeringen bestræbe sig for at holde forsvarsudgifterne på dette niveau.

Til gennemførelse af planen fremsættes ialt 11 lovforslag. De foreslåede skatte- og afgiftsforhøjelser omfatter omsætningsafgiften af stærke drikke (merindtægt for et helt år 60 mill. kr.), afgiften af cigarillos (12 mill. kr.), vægtafgiften af motorkøretøjer (24 mill. kr.), benzinafgiften (30 mill kr.), post- og statsbanetakster (45 mill. kr.), beskatningen af aktieselskaber og personlige indkomster over ca. 25.000 kr. (40 mill. kr.). Desuden foreslås fristen for indbetaling af tobaksafgifterne nedsat, hvilket vil medføre en likviditetsforbedring for statskassen på ca. 30 mill. kr., og finansministeren bebuder en regulering af toldsatserne for tekstil og konfektion, som vil kunne give en merindtægt på ca. 40 mill. kr. De øvrige forslag angår præmiering af opsparing, der åbner mulighed for en skattelettelse på indtil ialt 450 kr. i to skatteår, begrænsning af adgangen til fradrag i den skattepligtige indkomst af udgifter til vedligeholdelse af villaer og huse med en og to lejligheder samt udvidelse af eksportkreditordningen med 150 mill. kr. til 500 mill. kr.

Handelsminister Lis Groes foreslår i vareforsyningsudvalget forhøjelse af deponeringssatserne for metervarer. Forslaget, der står i forbindelse med den bebudede forhøjelse af tekstiltolden, afvises straks af venstre og det radikale venstre.

10. – De konservative erklærer i vareforsyningsudvalget, at heller ikke de kan medvirke til forhøjelse af deponeringssatserne for metervarer, hvorefter handelsministeren meddeler, at regeringen ikke straks vil gennemføre forhøjelserne, men betragte spørgsmålet som foreløbig værende ulost.

11. – Ved afslutningen af folketingets 1. behandling af regeringens skatte- og afgiftsforslag m. v. foreslår Aksel Møller (k. f.) på Erik Eriksens og egne vegne en dagsorden, der udtaler mistillid til regeringen. Forslaget kommer ikke til afstemning, idet folketinget på forslag af Bertel Dahlgaard (r. v) vedtager en dagsorden, der fastslår nødvendigheden af, at tinget, til klaring af den politiske situation, gennem udvalgsarbejde på normal vis undersøger mulighederne for at opnå fornøden enighed om virksomme foranstaltninger mod valutakrisen. For dette forslag stemmer 91 (s., r. v. og rf.), mod 69 (v. og k. f.), medens 6 k. undlader at stemme.

12. – Ved landdagsvalget i Slesvig-Holsten opnår Sydslesvigsk Vælgerforening 42.242 stemmer, 3.5 % af det samlede stemmetal mod sidst 3.3 %, men intet mandat.

14. – Den amerikanske chargè d'affaires i København oplyser, at U.S.A.s militære bistand til Danmark næsten svarer til de

samlede danske forsvarsudgifter i de sidste fem år, ca. 3 milliarder kr., og at over halvdelen af de amerikanske ydelser allerede er leveret. Under off-shore programmet har U.S.A. siden 1952 afsluttet kontrakter med Danmark om militært udstyr og forsyninger til en værdi af ca. 118 mill. kr., og U.S.A.s indkøb af levnedsmidler i Danmark til de amerikanske styrker i Europa beløber sig for tiden til ca. 119 mill. kr. årlig.

15. – Der åbnes telefonforbindelse med Færøerne.

16. – Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter i folketinget forslag om ændring i lov af 11. juni 1954 om køb på afbetaling, der skulle træde i kraft 1. januar 1955. Ved forslaget forhøjes minimumsudbetalingen midlertidigt til 30 % uden hensyn til afbetalingstidens længde, og den ændrede lov skal træde i kraft straks.

17. – Ved åbningen af en dansk handelsudstilling i Moskva udtaler formanden for det sovjetiske handelskammer, M. V. Nesterov, sin beklagelse over, at forhandlingerne om en udvidelse af handelen mellem Danmark og Sovjetunionen er brudt sammen „under pres af visse kredse i U.S.A."

Ved 2. behandling af forslaget om præmiering af opsparing vedtager folketinget en ændring, hvorefter skattepligtige indtægter på 25.000 kr. og derover ikke kan opnå opsparingspræmie. Baggrunden for ændringen er, at forslaget om forhøjelse af indkomstskatten for større indtægter ikke vil blive gennemført.

22. – Der indledes forhandlinger om kriseforslagene mellem regeringen og det radikale venstres repræsentanter i det nedsatte folketingsudvalg.

23. – Folketinget vedtager ved 3. behandling forslagene om præmiering af opsparing og udvidelse af eksportkreditgarantien, det første med 85 stemmer (s. og r. v.) mod 6 (k.), medens 72 (v., k. f. og rf.) undlader at stemme, det sidste med 91 stemmer (s., r. v. og k.), medens 72 (v., k. f. og rf.) undlader at stemme. Ved 2. behandling af forslaget om ændring i lov om køb på afbetaling nedsættes mindsteudbetalingen til 25 % undtagen for personautomobiler, motorcykler og „knallerter", for hvilke den forhøjes til 40 %.

24. – Slagterierne godkender aftalen med det engelske levnedsmiddelministerium om baconeksporten til Storbritannien i perioden 1. oktober 1954–30. september 1955. Prisen bliver uforandret 237 sh. 6 d pr. cwt. eller 4.52 kr. pr. kg cf. eng. havn, Danmark får ret til at levere indtil 240.000 long tons og skal levere mindst 208.000 long tons, og Danmarks forpligtelse til at levere Storbritannien 90 % af baconeksporten bortfalder.

25. – Folketinget vedtager ved 3. behandling forslaget om ændring i lov om køb på afbetaling med 86 stemmer (s. og r. v.) mod 76 (v., k. f. og k.), medens 7 undlader at stemme.

Det radikale venstres hovedbestyrelse godkender, at den radikale folketingsgruppe medvirker til gennemførelsen af flg. foranstaltninger, hvorom der er opnået enighed med regeringen: 1) Omsætningsafgiften af stærke drikke og afgiften af cigarillos forhøjes som foreslået (årlig merindtægt henholdsvis ca. 58 og ca. 12 mill. kr.), og herudover forhøjes afgiften af cigaretter med 1 øre pr. stk. (ca. 40 mill. kr. årligt); endvidere afkortes kredittiden for tobaksafgifterne, hvorved statskassens likviditet forbedres med ca. 30 mill. kr. Afgiftsforhøjelserne holdes uden for pristalsberegningen, og det beløb, der hver måned bindes på særkonto i nationalbanken, sættes op fra 10 til 20 mill. kr. 2) Statsbanetaksterne forhøjes med et samlet beløb på ca. 25 mill. kr. årligt. 3) Byggestøttelovgivningen ændres, således at der fremtidig betales markedsrente af statslånet; til gengæld yder staten et fast tilskud pr. m² etageareal. 4) Adgangen til at fradrage udgifter til vedligeholdelse af en- og to-familiehuse i den skattepligtige indtægt begrænses for skatteåret 1956–57 til

200 kr. plus 20 % af lejeværdien. 5) Forsvarsudgifterne nedsættes, bl. a. ved at nedsætte de årlige indkaldelser med 3000 mand og ved at udskyde påbegyndelsen af genindkaldelserne fra 1955 til 1956. 6) Arbejdet med rationaliseringen af forsvarets administration fremskyndes. 7) Der nedsættes et hurtigt arbejdende udvalg til at udarbejde forslag om udstedelse af værdifaste obligationer eller andre former for værdifast opsparing. 8) Overvejelserne vedrørende en løsning af de såkaldte arbejdsløshedsøers særlige beskæftigelsesproblemer fremskyndes. Gennemførelsen af disse foranstaltninger regnes at ville forøge overskudet på statens budget i indeværende finansår med ca. 65 mill. kr. og i 1955–56 med ca. 250 mill. kr. og nedsætte investeringerne med ca. 200 mill. kr.

27. – Indenrigs- og boligminister Kjærbøl fremsætter i folketinget forslag om ændringer i byggestøttelovgivningen i overensstemmelse med overenskomsten med det radikale venstre.

28. – Handelsminister Lis Groes udtaler, at forliget mellem regeringen og de radikale ikke løser problemerne.

29. – Venstres landsmøde godkender, at folketingsgruppen er gået imod regeringens nødprogram, og udtaler sin misbilligelse af, at den socialdemokratiske mindretalsregering af indrepolitiske hensyn har truffet vigtige forsvarspolitiske afgørelser uden først at forhandle med folketingets demokratiske partier.

30. – De danske Mejeriforeningers Fællesorganisations delegeretmøde vedtager med 52 stemmer mod 4 ikke at imødekomme det engelske ønske om ophævelse af langtidsaftalen for smør fra 1. oktober 1954, men at bøje sig for det engelske krav om en nedsættelse af smørprisen i det sidste aftaleår 1954–55 med 3¾ % til 332 sh 6 d pr. cwt. eller 632 kr. pr. 100 kg fob.

Oktober 1954

1. – Folketinget færdigbehandler resten af de stabiliseringsforslag, hvorom der er opnået enighed mellem regeringen og det radikale venstre. Forhøjelsen af omsætningsafgiften af stærke drikke og af afgiften af cigaretter og cigarillos vedtages med 85 stemmer (s. og r. v.) mod 8 (k.), medens 76 (v., k. f. og rf.) undlader at stemme, og forhøjelsen af ølskatten vedtages enstemmigt med 85 stemmer, idet 84 (v., k. f., k. og rf.) undlader at stemme. For forhøjelsen af statsbanetaksterne og begrænsningen af adgangen til fradrag i den skattepligtige indkomst af udgifter til vedligeholdelse af visse ejendomme stemmer 91 (s., r. v. og rf.), imod stemmer 8 (k.), medens 70 (v. og k. f.) undlader at stemme, og endelig vedtages ændringerne i byggestøtteloven med 92 stemmer (s., r. v. og rf.) mod 71 (v., k. f. og k.).

Nationalbanken standser genbelåning af byggelån. Samtidig åbnes der adgang for de private banker til i et vist omfang at belåne obligationer i nationalbanken.

2. – Nationalbankens balance ultimo september viser, at nettogælden til udlandet i månedens løb er gået op fra 86 til 164 mill. kr.

3. – På socialdemokratiets hovedbestyrelsesmøde udtaler statsminister Hans Hedtoft, at der ikke er truffet nogen aftale med det radikale venstre om det parlamentariske arbejde i det kommende folketingsår.

4. – Arbejdsgiverforeningen klager til den faste voldgiftsret, fordi arbejderne hos Philips A/S på trods af foreløbig kendelse af 30. september ikke har genoptaget arbejdet.

5. – Folketingsåret 1954–55 indledes med statsminister Hans Hedtofts redegørelse for

rigets almindelige stilling og de planer, regeringen påtænker at søge gennemført i den kommende tid. Om de foranstaltninger, der er truffet i anledning af valutasituationen, siges det, at de ikke svarer til, hvad regeringen havde ønsket, idet overskuddet på statens budget burde være forøget med et større beløb, navnlig for indeværende år, men de er et skridt i den rigtige retning og et godt udgangspunkt for den nødvendige fortsættelse af en stabiliserende økonomisk politik. På grund af den afgørende vægt, der må lægges på, at der tilvejebringes et større overskud på statens budget, kan love og andre forholdsregler, der medfører øgede udgifter, kun gennemføres under forudsætning af tilsvarende indtægtsforøgelser eller nye besparelser for staten.

6. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til lov om det statistiske departements virksomhed. Forslaget bemyndiger ministeren til at pålægge personer pligt til at give oplysninger ved statistiske undersøgelser, som der er et samfundsmæssigt behov for.

Handelsminister Lis Groes genfremsætter forslaget til lov om tilsyn med monopol og konkurrencebegrænsning og forslag om forlængelse af lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer for endnu et år. Ministeren oplyser, at importen af personbiler er steget fra 10.600 i 1952 til 26.000 i 1953 og 28.000 i de første 8 måneder af 1954. For hele året 1954 ventes tallet trods de importbegrænsende foranstaltninger, der er truffet, at komme op på ca. 38.000.

7. – Trustkommissionen udsender beretning nr. 4, der omfatter planglasbranchen.

Salget af det nye præmieobligationslån på 100 mill. kr. begynder. Den årlige præmiesum er 4 mill. kr.

8. – „Komitéen for borgerligt samarbejde af 7. juli 1954", der består af medlemmer af De uafhængige, venstre og det konservative folkeparti, retter henvendelse til de tre partier om forhandling om samarbejde ved næste folketingsvalg.

Den faste voldgiftsret afsiger kendelse i sagen mod de ca. 500 arbejdere hos Philips A/S, der ulovligt har nedlagt arbejdet. De mandlige arbejdere idømmes en bod på 120 kr. og de kvindelige arbejdere en bod på 80 kr.

9. – Arbejdsgiverforeningen indklager de pågældende arbejderorganisationer for den faste voldgiftsret med den motivering, at de ikke har foretaget sig noget for at bringe den ulovlige strejke hos Philips A/S til ophør.

11. – Danmarks og Norges stats- og udenrigsministre drøfter på et møde i København spørgsmålet om de to landes stilling til resultatet af Londonkonferencen om Tysklands inddragelse i det vestlige forsvarssystem, og der konstateres vidtgående enighed i synspunkterne.

12. – Arbejderne hos Philips A/S forkaster med overvældende majoritet at afslutte den ulovlige strejke, skønt arbejdsgiverforeningen under forudsætning af arbejdets øjeblikkelige genoptagelse har erklæret sig villig til en indgående drøftelse af arbejdsforholdene hos firmaet med deltagelse af to rationaliseringseksperter udpeget af henholdsvis De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiverforening.

13. – Folketingets debat om statsministerens redegørelse begynder med taler af Poul Hansen, Kalundborg (s.), Erik Eriksen (v.) og Aksel Møller (k. f.).

Det meddeles, at „Askovudvalget", der i 1950 blev nedsat af foreningen „Hjem og Skole" med fhv. undervisningsminister Jørgen Jørgensen som formand og forstander Arnfred som sekretær, har udarbejdet et forslag om udelt og eksamensfri skole til det 14. år og indsendt det til undervisningsminister Bomholt.

14. – Udenrigsministeriet meddeler, at der i et møde 13. oktober i det udenrigspolitiske nævn, hvor udenrigsministeren gav en redegørelse for Londonkonferencens resultater og den udenrigspolitiske situation, var overvejende tilslutning til, at i for-

bindelse med det forestående NATO-rådsmøde i Paris er spørgsmålet om Danmarks medlemsskab af Bruxellespagten ikke aktuelt. Det meddeles endvidere, at socialdemokratiet, venstre og det konservative folkeparti var enige om, at spørgsmålet om Tysklands optagelse i NATO ikke giver Danmark anledning til på rådsmødet i Paris at indtage noget særstandpunkt.

Under folketingets fortsatte åbningsdebat erklærer Bertel Dahlgaard (r. v.), at udtalelser om, at der ved vedtagelsen af foranstaltningerne over for valutakrisen er etableret en flertalsblok i folketinget, er hovedløse eller i bedste fald tankeløse. Endvidere taler Aksel Larsen (k.), Viggo Starcke (rf.) og grønlænderen A. Lynge. Starcke foreslår en dagsorden, hvori folketinget i anledning af forlydender om en forestående nedskæring af den danske krone udtaler, at der intet grundlag er for en devaluering af kronen, og at en sådan ikke påtænkes, men tager forslaget tilbage, efter at statsminister Hans Hedtoft har afgivet en erklæring om, at det ikke har været påtænkt at devaluere kronen, og at der intet grundlag er for en sådan devaluering.

Det meddeles, at der mellem Danmark og den vesttyske forbundsrepublik er afsluttet en gensidig overenskomst om social tryghed. Overenskomsten træder i kraft den 1. november.

15. – Den faste voldgiftsret idømmer de ulovligt strejkende arbejdere hos Philips A/S en ny bod, denne gang på 300 kr. pr. mandlig og 200 kr pr. kvindelig arbejder. Endvidere idømmes de fem berørte fagforbund en bod på 5000 kr., og det pålægges dem at erklære arbejdet på Philips frit.

18. – Centralforeningen af metalarbejdere vedtager en udtalelse om, at arbejdet hos Philips A/S øjeblikkelig må genoptages.

19. – Efter en længere udenrigspolitisk debat udtaler folketinget sin tilslutning til, at udenrigsministeren på det kommende NATO-rådsmøde tiltræder Vesttysklands optagelse i det vestlige forsvarssystem efter de på Londonkonferencen fastsatte retningslinier; samtidig opfordrer tinget udenrigsministeren til ved NATO-rådsmødet at fremføre de danske synspunkter vedrørende de dansksindede sydslesvigeres interesser. For udtalelsen stemmer 133 (s., v. og k. f.), mod 22 (r. v. og k.), medens 6 (rf.) undlader at stemme. Et radikalt forslag til dagsorden, hvori folketinget opfordrer regeringen til at begære spørgsmålet om Danmarks stillingtagen udsat og henstiller, at Danmarks tilslutning til Vesttysklands genoprustning og optagelse i NATO ikke gives, forinden spørgsmålet har været genstand for folkeafstemning, kommer ikke til afstemning.

I London afsluttes et møde i den britisk-skandinaviske økonomiske komité (UNISCAN) om de fire landes politik ved den forestående revision af GATT.

Arbejderne hos Philips A/S vedtager med stort flertal at fortsætte den ulovlige strejke, hvorefter fagforbundene erklærer arbejdet på fabrikken frit.

20. – Folketingets åbningsdebat slutter. Statsminister Hans Hedtoft og forsvarsminister Rasmus Hansen svarer ordførerne. Desuden taler bl. a. Hans Schmidt (Slesvigsk Parti), der udtaler håbet om, at det må lykkes at finde frem til en for alle parter tilfredsstillende løsning af spørgsmålet om de danske sydslesvigeres repræsentation i den slesvig-holstenske landdag.

21. – Hans Hansen (Rørby) (rf.) fremsætter forslag om ændring af folketingsvalglovens bestemmelse om, at et parti skal have opnået mindst 60.000 stemmer for at kunne få andel i tillægsmandaterne.

22. – På NATO-rådsmødet i Paris om Vesttysklands optagelse i Atlantpagten rejser udenrigsminister H. C. Hansen spørgsmålet om det danske mindretals repræsentation i den slesvig-holstenske landdag og udtrykker håbet om, at den tyske forbundsregering i samarbejde med den slesvig-holstenske regering må finde en tilfredsstillende løsning af problemet. Forbundskansler Konrad Adenauer udtaler, at den vesttyske regering er rede til at medvirke

til en positiv løsning af mindretalsspørgsmålet i Slesvig-Holsten. Han tilføjer, at han allerede har ført forhandlinger herom med ministerpræsident von Hassel, og at man kan vente, at der vil blive fundet en tilfredsstillende løsning.

24. – Socialminister Strøm fremsætter forslag om oprettelse af en appelinstans for invalideforsikringsretten og forslag om en særlig ydelse (100 kr. til enlige og 150 kr. til ægtepar, ialt 34 mill. kr.) til alders- og invaliderentenydere m. fl. Kirkeminister Bodil Koch fremsætter forslag om ændring i loven om menighedsråd (à jourføring af valgretsbestemmelser og udvidelse af menighedsrådenes økonomiske dispositionsret).

Regeringen nedsætter et udvalg af sagkyndige til at undersøge mulighederne for at udstede værdifaste obligationer eller etablere andre former for værdifast anbringelse af opsparede beløb.

26. – Handelsminister Lis Groes fremsætter forslag om uændret forlængelse af vareforsyningsloven til 15. december 1955.

De strejkende hos Philips A/S vedtager enstemmigt at genoptage arbejdet den 27. oktober. Til gengæld har arbejdsgiverne erklæret sig villige til en undersøgelse af arbejdsforholdene hos firmaet. I denne undersøgelse skal deltage to rationaliseringseksperter, der også skal kunne tilkalde den arbejder, hvis afskedigelse gav anledning til strejken.

28. – Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt forslaget om forlængelse af loven om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer.

29. – Retsforbundets forslag om ændring af folketingsvalglovens spærrebestemmelse møder ligesom det tilsvarende radikale forslag i 1953–54 modstand fra socialdemokratiet, venstre og det konservative folkeparti.

Detailpristallet for oktober viser en stigning på 3 points til 382 (1914 = 100).

31. – På et nordisk ministermøde i Harpsund den 30. og 31. oktober drøftes Nordisk Råds henstilling om udvidet økonomisk samarbejde. Der er enighed om, at man i første række skal søge at kortlægge de vareområder, hvor told og kvantitative restriktioner kun har et mindre omfang, og hvor der derfor er særlig gode forudsætninger for hurtigt at gennemføre et fælles marked. Endvidere skal det klarlægges, på hvilke områder gennemførelsen af et fælles marked må antages at ville medføre fordele for alle tre lande, og det skal undersøges, om der findes områder, hvor det vil være fordelagtigt ved fælles nordisk indsats at igangsætte ny produktion eller samordne og udbygge eksisterende produktion. Der er ligeledes enighed om, at det fremtidige arbejde bør ledes af en ministergruppe, bestående af et medlem fra hvert lands regering, og at der under ministergruppen skal nedsættes et nordisk samarbejdsudvalg med 3 repræsentanter fra hvert land, således at det enkelte lands deltagere i dette udvalg bliver samordningsorgan for den nationale administrations arbejde med de nordiske økonomiske spørgsmål.

November 1954

2. – Nationalbankens balance viser en stigning i nettogælden til udlandet i oktober på 93 mill. kr. til 257 mill. kr. En væsentlig del af stigningen skyldes et afdrag på statens dollargæld på 55 mill. kr.

3. – Statsminister Hans Hedtoft fremsætter forslag om oprettelse af et realkreditinstitut på Færøerne, og undervisningsminister Bomholt og finansminister Kampmann genfremsætter henholdsvis forslag om „Ungdommens uddannelsesfonds" forvaltning og virksomhed og det dermed i forbindelse stående forslag om ændringer i lov om afgift af arv og gave.

8. – Ved valget til Færøernes lagting har det radikale løsrivelsesparti, tjodveldis-

flokken, der ledes af Erlendur Patursson, stærk fremgang, og sambandspartiet og folkeflokken mister flertallet på grund af folkeflokkens tilbagegang. Folkeflokkens tidligere formand, fhv. folketingsmand Thorstein Petersen, der var opstillet på en særliste, opnår ikke valg.

	Stemmer	Mandater	
		Nye lagting	Gamle lagting
Sambandspartiet	3320	7	7
Tjodveldisflokken ...	3026	6	2
Folkeflokken	2658	6	8
Socialdemokratiet ...	2515	5	6
Selvstyrepartiet	907	2	2
Uafh. borgerliste (Sydströmö)	323	1	0
		27	25

Den slesvig-holstenske ministerpræsident von Hassel erklærer i landdagen, at en dansk-tysk overenskomst vil være den bedste ramme om en løsning, som i det lange løb garanterer mindretallene fuld medvirken i parlamentariske spørgsmål. Han tilføjer, at den slesvig-holstenske regering, indtil en sådan aftale er truffet, vil være villig til at forhandle med repræsentanter for det danske mindretal om en foreløbig løsning, som kan tilfredsstille de danske ønsker i videst mulig omfang.

9. – Et 2 dages skolemøde, der er afholdt på initiativ af undervisningsminister Bomholt, slutter med nedsættelse af et udvalg med ministeren som formand og bestående af repræsentanter for gymnasieskolen, realskolen, „Askovudvalget", foreningen af skolekommissioner og forældrenævn, Danmarks lærerforening og de københavnske lærerorganisationer. Det skal beskæftige sig med skolens struktur og undervisningsforhold og fremkomme med planer inden udgangen af januar 1955, til hvilken tid skolemødet atter vil blive indkaldt.

Den fungerende minister for offentlige arbejder, landbrugsminister Smørum, meddeler, at der vil blive foretaget nye undersøgelser vedrørende Thyborønprojektet. Spørgsmålet er blevet aktuelt ved den kritik af projektet, der er fremkommet ved en doktordisputats på Danmarks tekniske Højskole.

10. – Økonomi- og arbejdsminister Krag vender sig på GATT-konferencen i Genève skarpt mod agrarprotektionismen.

11. – Overborgmester H. P. Sørensen forelægger Københavns kommunes budget for 1955–56 og foreslår skatteudskrivningen sat op fra 125 til 130 % af grundbeløbet.

12. – Udenrigsminister H. C. Hansen udtaler, at en mindretalstraktat med Vesttyskland ikke er ønskelig eller formålstjenlig, og at specielt spørgsmålet om de dansksindede sydslesvigeres repræsentation i den slesvig-holstenske landdag er uegnet til afgørelse gennem en sådan traktat.

13. – Sovjetunionen tilstiller regeringen en note med indbydelse til en europæisk sikkerhedskonference.

15. – Mellem Danmark og U.S.A. er indgået en aftale, der giver Danmark mulighed for mod danske kroner at indkøbe råstoffer til landbruget, fortrinsvis korn, til et beløb af indtil ca. 27 mill. kr. Halvdelen af indkøbene skal i henhold til den amerikanske lovgivning fragtes på amerikanske skibe. Det nævnte kronebeløb vil af U.S.A. blive anvendt til betaling for danske varer og tjenesteydelser til underudviklede lande. Det meddeles endvidere, at det er hensigten at afslutte en lignende aftale om indkøb af kul til en værdi af ca. 40 mill. kr.

S.A.S.s maskine „Helge Viking" starter fra Kastrup på den første regulære passagerflyvning til Los Angeles over Søndre Strømfjord i Grønland. Med maskinen følger Danmarks, Norges og Sveriges statsministre.

17. – På et møde i det udenrigspolitiske nævn er der enighed om, at en mindretalstraktat mellem Danmark og Tyskland ikke er ønskelig.

19. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til ligningslov med nye regler for den skattemæssige behandling af visse forsikringer; bl. a. foreslås, at præmier til livrente- og pensionsforsikring fuldtud skal kunne fradrages i den skattepligtige indkomst.

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag til færdselslov, der skal træde i stedet for den gældende færdselslov og loven om motorkøretøjer. Forslaget bevarer reglerne om fri hastighed for biler og motorcykler.

I en fællesudtalelse fra erhvervenes hovedorganisationer til det pågældende folketingsudvalg kritiseres forslaget om tilsyn med monopol og konkurrencebegrænsning.

S.A.S. underskriver en ordre på flyvemaskiner til 23–24 mill. $ fra de amerikanske Douglas-fabriker.

21. – Æthiopiens kejser Haile Sélassie I ankommer til København på officielt besøg.

22. – F.N.s generalforsamling vedtager med 45 stemmer mod 1 en resolution, der tager til efterretning, at Grønland er blevet en integrerende del af Danmark. 11 stater, deriblandt Island, undlader at stemme. Vedtagelsen betyder, at Danmarks pligt til at give formynderskabsrådet indberetning om forholdene i Grønland bortfalder.

23. – Folketinget vedtager en ændring i forretningsordenen, hvorefter der nedsættes et særligt ombudsmandsudvalg på 17 medlemmer.

Den fungerende trafikminister, landbrugsminister Smørum, genfremsætter forslaget om forhøjelse af posttaksterne, som i september blev afvist af folketinget, og undervisningsminister Bomholt fremsætter forslag om højere statstilskud til høj- og landbrugsskoler.

24. – Finansminister Kampmann fremsætter finanslovforslaget for 1955–56. Forslaget fremtræder i en ny skikkelse, nemlig som et samlet drifts- og anlægsbudget og ikke som hidtil et rent driftsbudget. Indtægterne er anslået til 4350 mill. kr. og udgifterne, incl. 200 mill. kr. som reserve til tillægsbevillinger, til 4050 mill. kr. Der fremkommer herved et overskud på ca. 300 mill. kr. eller et beløb, som svarer til, hvad man nu regner med for indeværende finansår, men dette anses ikke for tilstrækkeligt i den nuværende økonomiske situation. Finansministeren fremhæver, at stigningstakten i udgifterne er meget mindre end i de foregående år, hvilket står i forbindelse med besparelserne på forsvarsbudgettet og nedsættelsen af statens anlægsudgifter. Til dækning af kapitaludgifterne (udlån til boligbyggeri og andre formål samt afdrag på statens inden- og udenlandske gæld) kan der disponeres over overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet samt arveafgiften og afdragene på statens tilgodehavender, men herudover må der regnes med et finansieringsbehov på 600 mill. kr. eller mere. Finansministeren slutter med at udtale håbet om, at der kan opnås flertal i folketinget for gennemførelsen af forslag, som kan sikre den nødvendige forøgelse af statsindtægterne.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om en særlig ydelse til alders- og invalidepensionister m. fl.

Grundskyldskommissionen udsender betænkning. Et flertal (s., r. v., rf. og nogle embedsmænd) giver i princippet tilslutning til gradvis gennemførelse af fuld grundskyld, men der er uenighed om fremgangsmåden.

26. – Handelsminister Lis Groes fremsætter forslag om ændringer i bankloven. Den vigtigste ændring går ud på at skabe et nyt pengepolitisk instrument ved at give handelsministeren adgang til efter indstilling fra nationalbanken at ændre likviditetsprocenten (forholdet mellem kassebeholdning og samlede gældsforpligtelser) mellem 2 og 10. Desuden foreslås bl. a., at mindstegrænsen for aktiekapitalen ved stiftelsen af en bank forhøjes fra 300.000 kr. til 1 mill. kr.

29. – Ligesom de øvrige vestmagter afslår

den danske regering Sovjetunionens indbydelse til en konference angående spørgsmålet om oprettelse af et kollektivt sikkerhedssystem i Europa. I svarnoten siges det bl. a., at Sovjetregeringens note klart tager sigte på at forsinke eller forhindre ratifikationen af Parisoverenskomsterne, men den danske regering er overbevist om, at netop disse overenskomster vil tjene til fremme af fredens sag, og man mener ikke, at forudsætningerne for en konference som den foreslåede er til stede, før spørgsmålet om Tysklands genforening på grundlag af frie valg er blevet løst.

I en beretning om Danmarks økonomiske situation opfordrer O.E.E.C. sine medlemmer til at fremskynde liberaliseringen af handelen med landbrugsprodukter.

December 1954

2. – Folketinget begynder 1. behandling af finanslovforslaget med indlæg af gruppeordførerne.

Nationalbankens balance ultimo november viser en lille bedring i valutastillingen, idet nettogælden til udlandet siden udgangen af oktober er gået ned med 25 mill. kr. til 232 mill. kr.

3. – Indenrigs- og boligminister Kjærbøl foreslår i et forslag om ændringer i lejeloven adgang til lejeforhøjelser, og finansminister Kampmann fremsætter i forbindelse hermed forslag om en overordentlig skat af faste ejendomme, hvis formål er at inddrage en del af lejeforhøjelsen til staten. Til gengæld for den del af lejeforhøjelsen, der tilfalder udlejeren, foreslås de gældende begrænsninger i udlejerens vedligeholdelsespligt ophævet. I huse med kun to lejligheder, hvoraf ejeren bebor den ene, foreslås indført adgang til opsigelse fra den 1. januar 1956, medens opsigelsesforbudet iøvrigt opretholdes. Socialminister Strøm fremsætter forslag om godtgørelse for huslejeforhøjelserne til alders- og invalideren tenydere m. fl.

7. – Forsvarsministeriet udsender en redegørelse for en affære på hærens officersskole, hvor nogle elever havde deltaget i en studiekreds hos fhv. kaptajn Lærum om „Frikorps Danmarks" indsats på østfronten. Som følge heraf har generalinspektøren for fodfolket, generalmajor Nørresø, måttet tage sin afsked og oberst Thyge Johansen fratræde sin stilling som chef for officersskolen, og fem elever, der opretholdt forbindelsen med Lærum, er blevet hjemsendt som uegnede til at være linieofficerer.

8. – Forsvarsministeriet udsender meddelelse om tjenestetidens nedsættelse til 16 måneder.

Ved folketingets 2. behandling af forslaget om forlængelse af vareforsyningsloven forkastes venstres og de konservatives ændringsforslag, som tilsigter at udskille bestemmelserne om bemyndigelse til at gennemføre rationerings-, produktions- og fordelingsordninger af loven.

10. – Folketinget vedtager forlængelsen af vareforsyningsloven med 76 stemmer mod 5 (rf.), medens 65 (v., k. f. og k.) undlader at stemme.

På et møde med repræsentanter for venstre, de konservative og De uafhængige foreslår forretningsudvalget for komitéen til borgerligt samarbejde, at der træffes en aftale om, at der på venstres og de konservatives kandidatlister optages kandidater, som de uafhængige kan anbefale deres vælgere at stemme på.

11. – Vareudvekslingsaftalen med Vesttyskland forlænges for det kommende år. Fra dansk side opretholdes ønsket om en sænkning af de tyske toldsatser, som stadig ikke har kunnet imødekommes.

14. – Ved 2. behandling af forslag om fradrag ved beregningen af kommunale ejendomsskatter vedtager folketinget et ændringsforslag, der ophæver begrænsningen af ejendomsbeskatningen i Københavns og Frederiksberg kommuner, med 80 stemmer

(s., r. v. og rf.) mod 47 (v. og k. f.), medens 6 (k.) undlader at stemme.

15. – Indenrigs- og boligminister Kjærbøl fremsætter forslag om ændringer i byggestøttelovgivningen, bl. a. foreslås kvadratmetertilskuddet graduceret efter kommunegrupper. Lovforslaget forudsætter, at byggestøttelovgivningen kommer til at gælde i endnu en 8-årig periode, således at der skabes mulighed for en rationel tilrettelæggelse af byggeriet på længere sigt.

Folketinget afslutter 1. behandling af finansloven, der påbegyndtes den 2. december.

Folketingets vareforsyningsudvalg tiltræder handelsministerens forslag om en dollarliberalisering på 38 %. De varer, der kan købes frit både i Vesteuropa og i dollarområdet, samles i een friliste, den almindelige friliste; de varer, der kun kan købes frit i Vesteuropa, anbringes i en regional friliste.

Ved landbrugsrådets halvårlige møde udtaler præsidenten, Hans Pinstrup, at efter den hårde kreditstramning og den dårlige høst er stemningen i mange landbohjem mørkere end nogensinde siden krisen i 1930'erne. Han udkaster tanken om et landbrugets omkostningsindeks, der i givet fald kan være bestemmende for hjemmemarkedspriserne, på samme måde som pristalsreguleringen giver andre befolkningsgrupper kompensation for stigningen i priser og omkostninger.

16. – Folketinget færdigbehandler en række lovforslag, deriblandt forslag til ligningslov, der vedtages enstemmigt, og forslag om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter, der vedtages med 86 stemmer (s., r. v., k., rf. og 3 k. f.) mod 54 (v. og k. f.), medens 3 (2 k. f. og 1 grønlænder) undlader at stemme.

18. – Fhv. statsminister Vilh. Buhl afgår ved døden, 73 år gammel.

Lagtinget genvælger Kr. Djurhuus, sambandspartiet, som lagmand, og til landsstyret iøvrigt vælges Haakon Djurhuus, folkeflokken, og Edvard Mitens, det gamle selvstyreparti.

22. – Det meddeles, at Danmark har anerkendt Laos og Cambodja som selvstændige stater.

Landbrugets gennemsnitlige forrentningsprocent er gået ned fra 8.9 i 1952–53 til 6.7 i 1953–54. Høstudbyttet i 1954 anslås til 124.2 mill. afgrødeenheder mod 143.1 mill. afgrødeenheder i 1953.